

Guía Docente				
Datos Identificativos				2021/22
Asignatura (*)	FISIOLOXÍA	Código	651G01003	
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descritores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	Anual	Primeiro	Formación básica	9
Idioma	CastelánGalego			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Fisioterapia, Medicina e Ciencias Biomédicas			
Coordinación	Sangiao Alvarellos, Susana	Correo electrónico	susana.sangiao@udc.es	
Profesorado	, Cordido Carballido, Fernando Cudeiro Mazaira, F.Javier Sangiao Alvarellos, Susana	Correo electrónico	jose.pardo.vazquez@udc.es fernando.cordido@udc.es javier.cudeiro@udc.es susana.sangiao@udc.es	
Web	campusvirtual.udc.gal/			
Descrición xeral	Esta materia pretende o desenvolvemento de competencias que permitan ao alumnado comprender e aplicar os coñecementos relacionados coa Fisioloxía Humana. Descritor: Coñecementos sobre a función do corpo humano que capaciten para avaliar, sintetizar e aplicar tratamentos de Fisioterapia.			

Plan de continxencia	<p>1. Modificacións nos contidos</p> <p>Non se realizarán cambios</p> <p>2. Metodoloxías</p> <p>*Metodoloxías docentes que se manteñen</p> <p>Mantéñense todas as metodoloxías, pero en caso de ser necesario, trasladaranse da aula ?física? á aula virtual (Teams e Moodle).</p> <p>A sesión maxistral impartirase vía Teams de xeito síncrono no horario habitual.</p> <p>As prácticas de laboratorio substituiranse por vídeos, videotutoriais, demostracións e lecturas que sexan de acceso libre a través de internet. O alumnado tamén deberá resolver exercicios que entregarán vía Moodle ou correo electrónico.</p> <p>Os documentos e as conclusións ás que deben chegar nos seminarios os alumnos exporanse vía Teams no seu horario habitual para o resto de compañeiros/compañeiras e o profesorado.</p> <p>Os traballos tutelados forman parte da aprendizaxe autónoma do alumnado baixo a tutela do profesorado. Esta tutela farase vía Teams e vía correo electrónico.</p> <p>A proba mixta, de non ser posible a súa realización de xeito presencial, realizarase a través de Moodle. O exame estará dispoñible en Moodle o día e hora correspondente. Ese mesmo día, antes e durante o exame, o alumnado convocarase vía Teams para demostrar a súa asistencia, recibir as instrucións pertinentes e para que poidan preguntar posibles dúbidas.</p> <p>*Metodoloxías docentes que se modifican</p> <p>? Ningunha</p> <p>3. Mecanismos de atención personalizada ao alumnado</p> <p>? Correo electrónico de maneira diaria para resolver dúbidas puntuais e solicitar titorías personalizadas vía Teams.</p> <p>? Moodle: de maneira diaria para acceder a contidos e foros de discusión relacionados coa materia.</p> <p>? Teams: de maneira semanal na franxa horaria designada á materia, e realización de titorías a pedimento do alumnado, tanto grupais, como individuais.</p> <p>4. Modificacións na avaliación</p> <p>? Non se realizarán cambios. A única excepción sería a imposibilidade total de levar a cabo o exame presencial, en tal caso, o exame realizaríase de modo virtual vía Moodle e Teams.</p> <p>*Observacións de avaliación:</p> <p>? A segunda oportunidade estará sometida aos mesmos criterios que a primeira oportunidade.</p> <p>5. Modificacións da bibliografía ou webgrafía</p> <p>Todos os libros/recursos son bibliografía recomendada, pero en caso de imposibilidade para acceder fisicamente ás bibliotecas, recoméndase ao alumnado que use os libros de fisioloxía presentes en:</p> <p>https://www.udc.es/gl/biblioteca/recursos_informacion/libros_electronicos/libreria-pons_0001/</p>
-----------------------------	--

Competencias do título	
Código	Competencias do título
A1	Coñecer e comprender a morfoloxía, a fisioloxía, a patoloxía e a conduta das persoas, tanto sas como enfermas, no medio natural e social.
A2	Coñecer e comprender as ciencias, os modelos, as técnicas e os instrumentos sobre os que se fundamenta, articula e desenvolve a fisioterapia.
A3	Coñecer e comprender os métodos, procedementos e actuacións fisioterapéuticas, encamiñados tanto á terapéutica propiamente dita a aplicar na clínica para a reeducación ou recuperación funcional, como á realización de actividades dirixidas á promoción e mantemento da saúde.

A4	Adquirir a experiencia clínica adecuada que proporcione habilidades intelectuais e destrezas técnicas e manuais; que facilite a incorporación de valores éticos e profesionais; e que desenvolva a capacidade de integración dos coñecementos adquiridos; de forma que, ao termo dos estudos, os estudantes saiban aplicalos tanto a casos clínicos concretos no medio hospitalario e extrahospitalario, como a actuacións na atención primaria e comunitaria.
A9	Avaliar a evolución dos resultados obtidos co tratamento en relación cos obxectivos marcados.
B1	CB1 - Que os estudantes demostrasen posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral, e adóitase atopar a un nivel que, aínda que se apoia en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo
B2	CB2 - Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ao seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo
B3	CB3 - Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética
B4	CB4 - Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solucións a un público tanto especializado como non especializado
B5	CB5 - Que os estudantes desenvolvesen aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía
C3	Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida.
C8	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.
C9	Ter a capacidade de xestionar tempos e recursos: desenvolver plans, priorizar actividades, identificar as críticas, establecer prazos e cumprilos.

Resultados da aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias do título		
	A2	B1	C3
Capacidade para aplicar o método científico para constatar a efectividade dos métodos de intervención, avaliar os métodos de traballo aplicados	A2 A4		C3
Coñecementos e capacidade para aplicar as funcións do corpo humano dentro do contexto da Fisioterapia	A1 A2	B1 B2	
Capacidade para recoñecer e interpretar signos de función-disfunción da persoa	A1 A2	B1 B2	
Capacidade para saber traballar en equipo co obxectivo de lograr o benestar do paciente	A1 A2 A3	B4	C9
Coñecementos e capacidade para aplicar a Función do corpo humano dentro do contexto da Fisioterapia	A1 A2		
Coñecementos e capacidade para aplicar Fisiopatoloxía dentro do contexto da Fisioterapia	A1 A2 A3 A4	B2	C3
Valorar a importancia que ten no campo da fisioloxía a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.	A3 A4 A9	B3 B5	C8

Contidos

Temas	Subtemas
-------	----------

<p>Capítulo 1.- INTRODUCCIÓN Á FISIOLOXÍA CELULAR. FISIOLOXÍA XERAL DA NEURONA E DAS CÉLULAS EXCITABLES</p>	<p>Tema 1: Fisioloxía celular. A célula como un compartimento para os procesos de intercambio fisiolóxico. Organelas celulares. Intercambio de substancias entre a célula e a súa contorna.</p> <p>Tema 2: Potencial de membrana e a súa orixe. Equilibrio de Donnan. Ecuacións de Nerst e Goldman. Propiedades pasivas da membrana celular. Equivalentes eléctricos. Canles iónicas e métodos para o seu estudo.</p> <p>Tema 3: Potencial de acción (PA). Bases iónicas. Características do P.A. Condución do P.A.</p> <p>Tema 4: Tipos e características xerais da neurona. A sinapse. Tipos de sinapses e as súas características. A sinapse neuromuscular como modelo de sinapse química. Alteracións a este nivel: A miastenia gravis.</p> <p>Tema 5: Concepto de excitación e inhibición sináptica. Integración sináptica. Sumación espacial e temporal.</p> <p>Tema 6: Neurotransmisores e neuromoduladores. Transmisión sináptica mediada por segundos mensaxeiros. Neurotransmisores clásicos, peptídicos e heterodoxos</p>
<p>Capítulo 2.- FISIOLOXÍA DO MÚSCULO Y DA CONTRACCIÓN MUSCULAR</p>	<p>Tema 1: Acoplamento excitación-contracción no músculo estriado. Excitación da fibra muscular e modificación dos niveis de Ca²⁺. Bases moleculares da contracción no músculo esquelético e o seu regulación.</p> <p>Tema 2: Tipoloxía fibrilar estriada. Diferentes nomenclaturas. Concepto de unidade motora. Regulación da forza de contracción. Sistemas enerxéticos.</p> <p>Tema 3: Mecánica muscular. Relación lonxitude-tensión: contraccións isométricas. Relación forza-velocidade.: Tipos de contracción. Compoñentes elásticos musculares.</p> <p>Tema 4: Estudo do músculo liso, os seus tipos e as súas características diferenciais con respecto ao estriado.</p>
<p>Capítulo 3.- INTEGRACIÓN SENSORIOMOTORA</p>	<p>Tema 1: Concepto de receptor sensorial e tipos. Transdución. Propiedades dos receptores. Integración sensorial: concepto de vía e sistema. Campo receptor. Percepción e discriminación sensorial. Tipos de fibras aferentes.</p> <p>Tema 2: Receptores musculares: características morfo-funcionais. Regulación da forza, lonxitude e velocidade. Sistema gamma. Coactivación alfa-gamma e o seu significado. Receptores articulares e a súa colaboración cos receptores musculares na propiocepción.</p> <p>Tema 3: Concepto de reflexo. Estudo do reflexo de estiramento e o seu significado funcional. Estudo do reflexo Ib (miotático inverso). Reflexos espiñais complexos. Circuitos espiñais e patróns rítmicos de locomoción.</p>

Capítulo 4.- SISTEMA NERVIOSO

Tema 1: O tacto. Diferenzas entre pel glabra e veluda. As terminacións libres. Os corpúsculos terminais superficiais. O receptor de Paccini. Codia somatosensorial.

Tema 2: Dor e analxesia. Nociceptores e o seu activación. Organización sináptica medular dos aferentes primarios. Neurotransmisores e dor. Modulación da dor por aferencias non nociceptivas. Control central da dor.

Tema 3: Sentidos químicos: O gusto. O receptor gustativo. As distintas calidades gustativas correspóndense con distintos mecanismos de transdución. Hipotálamo, sistema límbico e codia gustativa. O olfacto. O receptor olfactiva. Anatomía funcional do glomérulo olfactivo. Tálamo, sistema límbico e codia olfactiva.

Tema 4: O oído. A enerxía auditiva e o seu sistema de transmisión no oído. Os receptores auditivos e a transdución. Características funcionais da membrana basilar. Procesamento subcortical e cortical da audición.

Tema 5: O equilibrio. O órgano otolítico e os seus elementos, función como graviceptor. As canles semicirculares. As células receptoras e o seu mecanismo de transdución. Núcleos vestibulares e control da postura.

Tema 6: A visión. Estrutura da retina. A fototransdución. Características diferenciais de conos e bastóns. Procesamento visual retiniano. O corpo xeniculado lateral e a segregación da información visual. A codia visual primaria. Percepción do movemento, a profundidade e as formas. A visión da cor. Os movementos oculares. Os reflexos vestibulo-ocular e opto-cinético. Movementos de persecución, sacádicos e de verxencia; estruturas implicadas.

Tema 7: Niveis de organización motora. Organización xerárquica e organización en paralelo. Control do movemento voluntario : Existen diversas areas corticais con funcións motoras e organízanse somatotopicamente. A codia motora primaria. Areas corticais premotoras e codia parietal posterior.

Tema 8: Sistemas motores descendentes con orixe en mesencéfalo e tronco: sistemas vestibuloespiñal, rubroespiñal e reticuloespiñal. Regulación das musculaturas proximal e distal. Interrelacións entre os sistemas descendentes. Neuronas propioespiñais. Centro locomotor mesencefálico.

Tema 9: O cerebelo: organización rexional. Estudo das súas divisións funcionais: vestibulocerebelo, espinocerebelo e cerebrocerebelo. Papel na aprendizaxe motora.

Tema 10: Os ganglios basais: estrutura e conexións. Papel no control do movemento e en aspectos da conduta non motora. Os circuitos nos ganglios basais utilizan diversos neurotransmisores.

Tema 11: A formación reticular e as súas funcións excitadoras e inhibitoras. Os ritmos biolóxicos. Ciclo sono-vixilia. Tipos de soño, e as súas bases neurobiolóxicas. Funcións do sono. Durmir e soñar. A melatonina e a súa relación co ritmo sono-vixilia.

Tema 12: Hipotálamo e sistema límbico. Anatomía funcional do sistema límbico e consideracións preliminares. Integración central das funcións hormonais e

neurovegetativas. Bases neuronais da emoción e da motivación. Funcións específicas do sistema límbico.

Tema 13: Estudo do sistema nervioso autónomo (SNA). Organización. Características funcionais do SNA. Control central das funcións autónomas: papel do hipotálamo e do núcleo do tracto solitario. Bases celulares do funcionamento do SNA. Accións do SNA sobre as vísceras.

Tema 14: Funcións superiores do sistema nervioso. Areas de asociación: codia prefrontal, córtex parietal posterior e córtex temporal. Neurobioloxía da memoria e a aprendizaxe. Mecanismos celulares. Receptores NMDA e non-NMDA

<p>Capítulo 5.- SISTEMA RESPIRATORIO</p>	<p>Tema 1: Ventilación pulmonar. Mecánica da ventilación pulmonar. Curvas presión-volumen. Efecto da tensión superficial e o seu control. Volumenes e capacidades pulmonares; a súa medida. Ventilación alveolar. Concepto de punto de igual presión. Concepto de espazo morto.</p> <p>Tema 2: Intercambio gasoso a nivel alveolar. Leis da difusión. Difusión de gases a través da membrana alveolar e factores dos que depende. Cociente ventilación-perfusión.</p> <p>Tema 3: Transporte de gases polo sangue. Presións de O₂ e CO₂ en pulmóns, sangue e tecidos. Transporte de O₂; curva da hemoglobina. O efecto Böhr. Transporte de CO₂. Curva de disociación. O efecto Haldane.</p> <p>Tema 4: Control da respiración pulmonar. Ritmicidade respiratoria. Receptores e vías aferentes. Centros respiratorios. Reflexos que interveñen no control respiratorio. Control químico da respiración.</p> <p>Tema 5: Fisioloxía da respiración en condicións especiais. Respiración a baixas presións. Respiración a altas presións.</p>
<p>Capítulo 6.- SISTEMA CARDIOCIRCULATORIO</p>	<p>Tema 1: Electrofisioloxía cardíaca. Características do potencial de acción cardíaco e das súas fases. Acoplamento excitación-contracción no músculo cardíaco. Automatismo e condución eléctrica. O electrocardiograma.</p> <p>Tema 2: O corazón como músculo. Mecánica cardíaca. Lei de Frank-Starling e as súas bases estruturais. Curvas forza-velocidade e lonxitude-tensión. Conceptos de precarga, postcarga e contractilidade.</p> <p>Tema 3: O corazón como bomba. A lei de Frank-Starling no corazón intacto. O ciclo cardíaco e as súas fases. Regulación do corazón como bomba: regulación heterométrica e homeométrica; efectos da innervación cardíaca. O volume minuto e o seu determinación. Factores dos que depende.</p> <p>Tema 4: Circulación arterial. Características funcionais das arterias. Conceptos de: presión arterial sistólica, diastólica, media e diferencial. Método de medida. Factores cardiovasculares que inflúen na presión arterial. Regulación da presión arterial. Factores a curto e longo prazo. Diferenzas.</p> <p>Tema 5: Circulación venosa. Características xerais do sistema venoso. Diferenzas co sistema arterial. Presión venosa. Retorno venoso e factores dos que depende.</p> <p>Tema 6: Circulación capilar e sistema linfático. Características da circulación capilar. Intercambio de líquidos a nivel capilar e factores dos que depende. Sistema linfático e as súas características. Composición da linfa. Papel fisiolóxico do sistema linfático. Regulación do fluxo sanguíneo.</p> <p>Tema 7: Circulacións rexionais e as súas características: coronaria, muscular, cutánea, espláncnica e fetal.</p>

Capítulo 7.- O SANGUE E O SISTEMA INMUNITARIO

Tema 1: Introducción e funcións xerais do sangue. Composición (I): sales e oligoelementos. Proteínas plasmáticas: Métodos de estudo. A albumina. Sistemas proteolíticos e inhibidores das proteasas. Composición (II): Proteínas de transporte específicas: As lipoproteínas.

Tema 2: Elementos formes do sangue. Clasificación xeral. O eritrocito. Metabolismo eritrocitario. A hemoglobina e a súa función. Eritropoese e hematopoeese. Estudo dos leucocitos.

Tema 3: Hemostase e coagulación. Conceptos xerais. Papel das plaquetas na hemostase. A coagulación e as súas vías. Fibrinólise.

Tema 4: O sistema inmunitario. Inmunidade xeral e específica. Inmunidade celular e inmunidade humoral. Estrutura dos anticorpos. Mediadores.

Tema 5: Os grupos sanguíneos. Sistema ABO. Sistema Rh. Grupos sanguíneos e maternidade.

Capítulo 8.- ENDOCRINOLOXÍA E NUTRICIÓN

Tema 1: Principios xerais de comunicación endócrina. Concepto de hormona e os seus mecanismos de actuación

Tema 2: O hipotálamo como glándula endócrina. Neurosecreción. Interrelacións hipotálamo-hipofisarias. Natureza química, síntese, liberación e accións biolóxicas das hormonas hipotalámicas.

Tema 3: Neurohipófise. Síntese, transporte axonal e liberación das hormonas neurohipofisarias. Accións biolóxicas e regulación da síntese e secreción da hormona antidiurética ou vasopresina. Accións biolóxicas e regulación da síntese e secreción de oxitocina.

Tema 4: Adenohipófise. Natureza química, síntese e liberación das hormonas adenohipofisarias. Hormonas glucoproteicas. POMC e derivados. GH e prolactina. Regulación da función adenohipofisaria: hormonas hipotalámicas e mecanismos de feedback.

Tema 5: Glándula tiroides: recordo anátomo-funcional. Mecanismo de biosínteses, almacenamento e liberación de hormonas tiroideas. Metabolismo das hormonas tiroideas. Accións biolóxicas das hormonas tiroideas. Regulación da función tiroidea. Estudo conxunto da regulación do eixe hipotálamo-hipófise-tiroideo.

Tema 6: Glándula adrenal. Recordo anátomo-funcional. Codia adrenal: biosíntese de hormonas adrenocorticais. Metabolismo e excreción. Mineralocorticoides, glucocorticoides e esteroides sexuais. Regulación do trofismo adrenal: papel da ACTH. Regulación da secreción de hormonas córticoadrenais. Medula adrenal. Biosíntese de hormonas medulares. Almacenamento, liberación e metabolismo. Accións biolóxicas. Regulación da función da medula adrenal. Estudo conxunto do eixe hipotálamo-hipófiso-adrenal.

Tema 7: O páncreas endócrino. Organización celular dos illotes de Langerhans. Glicagón: biosíntese, secreción e metabolismo. Accións biolóxicas. Regulación da secreción de glicagón. Insulina: biosíntese, secreción e metabolismo. Accións biolóxicas. Regulación da secreción de insulina. Somatostatina: biosíntese, secreción e metabolismo. Accións biolóxicas.

Tema 8: Regulación hormonal da homeostase do calcio. Introducción xeral ao metabolismo do calcio. Paratiroides: estrutura. Síntese, almacenamento e liberación de paratohormona (PTH). Accións biolóxicas e mecanismos de acción. Regulación da secreción de PTH. Calcitonina: células de orixe, biosíntese e metabolismo. Accións biolóxicas e mecanismos de acción. Regulación da secreción de calcitonina. Vitamina D: Síntese e metabolismo. Accións biolóxicas e mecanismo de acción.

Tema 9: Control hormonal da reprodución no home. Testículo: recordo anátomo-funcional. Células de Leidig e células de Sertoli. Testosterona: biosíntese, accións biolóxicas. Control da función testicular: eixe hipotálamo-hipófiso-testicular.

Tema 10 Control hormonal da reprodución na muller. Ovario: recordo anátomo-funcional. Estróxenos e proxesterona: biosíntese, accións biolóxicas e mecanismo de acción. Control da función ovárica: eixe hipotálamo-hipófiso-ovárico.

Regulación do ciclo menstrual.

Tema 11: Control hormonal do embarazo e da lactación. Placenta: hormonas placentarias: biosíntese, accións biolóxicas e mecanismo de acción. Cambios hormonais durante o embarazo e significación biolóxica. Influencia hormonal no parto. Control hormonal da lactación. Regulación do crecemento e desenvolvemento da glándula mamaria. Regulación da produción e exacción de leite.

Tema 12: Fundamentos de nutrición. Control hormonal do metabolismo enerxético. Aspectos xerais do metabolismo de glúcidos, proteínas e lípidos. Control integrado do metabolismo da glucosa. Control integrado do metabolismo de proteínas e lípidos. Regulación do metabolismo durante o xaxún e trala inxestión.

Tema 13: Fame e saciedade. Regulación da inxestión de comida e peso corporal. Regulación do gasto enerxético e os seus efectos sobre o control do peso corporal. Papel da leptina.

Capítulo 9.- O RIL E OS LÍQUIDOS CORPORAIS

Tema 1: Composición e compartimentos líquidos do organismo. Compartimentos intra e extracelular. Medida dos compartimentos líquidos. Composición dos líquidos orgánicos. Presión osmótica e intercambio de líquido entre compartimentos.

Tema 2: Formación de ouriña polo ril: Fluxo sanguíneo renal. Autorregulación do fluxo sanguíneo renal. Diurese de presión. Efectos da estimulación nerviosa. Filtración glomerular. Composición e índice de filtración glomerular. Regulación.

Tema 3: Mecanismos de reabsorción e secreción tubular. Mecanismos de transporte activo. Mecanismos de transporte pasivo. Absorción e secreción nas distintas partes da nefrona. Concepto de aclaramento plasmático e a súa utilidade.

Tema 4: Mecanismos de concentración e dilución urinaria. Estrutura da medula renal. Características funcionais dos segmentos tubulares implicados nos procesos de concentración e dilución. O mecanismo contracorrente. Formación dunha ouriña concentrada. Regulación do mecanismo de concentración. Formación de ouriña diluída. A micción e o seu control.

Tema 5: Regulación da osmolaridade e do volume do líquido extracelular. Sistema osmorreceptores-ADH. O mecanismo da sede e a súa regulación. Papel da aldosterona no control do sodio extracelular. Regulación da concentración de potasio e outros ións. Control do volume sanguíneo: factores nerviosos e hormonais de control.

Tema 6: Regulación o equilibrio ácido-básico. Introducción. Función dos sistemas tampón. Tampóns orgánicos. Regulación respiratoria do equilibrio acedo-básico. Control renal da concentración de hidroxenións. Tampóns tubulares renais. Escala temporal da regulación do equilibrio acedo-básico. Concepto de acidose e alcalose.

<p>Capítulo 10.- SISTEMA DIXESTIVO</p>	<p>Tema 1: Principios xerais da fisioloxía gastrointestinal. Motilidade esofáxica. Motilidade gástrica e o seu regulación. Motilidade do intestino delgado. Motilidade colónica. Motilidade ano-rectal. Defecación.</p> <p>Tema 2: Fisioloxía da secreción salival e gástrica. Composición da saliva.. Fisioloxía da mastigación e a deglución e o seu control. Bases estruturais da secreción gástrica. Secreción gástrica e o seu regulación.</p> <p>Tema 3: Fisioloxía da bile e da vía biliar. Composición e función da bile. Mecanismo de formación da bile. Motilidade da vía biliar.</p> <p>Tema 4: Fisioloxía da absorción e secreción intestinal. Bases morfo-funcionais da absorción e secreción intestinal. Tipos de transporte. Transporte de diversas sustancias. O sistema inmunolóxico do intestino. Hormonas gastrointestinais.</p> <p>Tema 5: Fisioloxía do páncreas exócrino. Composición do zume pancreático: compoñente hidroelectrolítico e compoñente encimático. Control da secreción pancreática: mediadores implicados. Fases da secreción pancreática.</p> <p>Tema 6: Fisioloxía hepática. O fígado como controlador na homeostase calórica: fases de inxestión, xaxún precoz, xaxún e xaxún prolongado. Glicólise, glicoxenoxénese e glicoxenólise. Manexo dos lípidos por parte do fígado. Metabolismo hepático de lipoproteínas e colesterol. Metabolismo hepático de vitaminas. Función detoxificante do fígado. Metabolismo hepático das hormonas.</p>
<p>Capítulo 11.- FISIOLOXÍA DO ENVELLECIMENTO: SEMINARIO</p>	<p>Principios xerais sobre o envellecemento. O envellecemento como unha etapa do ciclo vital. Teorías sobre o envellecemento.</p> <p>Características fisiolóxicas do envellecemento nos distintos sistemas corporais. envellecemento cerebral, deterioro neuronal e demencias</p>
<p>Prácticas:</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1.- Simulacións por ordenador: potencial de membrana e potencial de acción. 2.- A contracción muscular 3.- O electroencefalograma 4.- Presión arterial 5.- Exploración cardiocirculatoria e introdución ao electrocardiograma 6.- Introdución á espirometría 7.- A glicemia

Planificación

Metodoloxías / probas	Competencias	Horas presenciais	Horas non presenciais / traballo autónomo	Horas totais
Sesión maxistral	A1 A2 A3 A4 A9 C3 C8	60	96	156
Prácticas de laboratorio	A2 A9 B3 C3 C8	10	20	30
Seminario	B2 B4 B5 C3 C8	10	3	13
Proba mixta	A1 A9 B1	2	0	2
Traballos tutelados	A1 C3 C8 C9	8	15	23
Atención personalizada		1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías

Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	<p>A clase maxistral é tamén coñecida como conferencia, método expositivo ou lección maxistral. Esta última modalidade adóitase reservar a un tipo especial de lección impartida por un profesor en ocasións especiais, cun contido que supón unha elaboración orixinal e baseada no uso case exclusivo da palabra como vía de transmisión da información á audiencia.</p> <p>Para as competencias específicas do título referenciadas nesta materia.</p>
Prácticas de laboratorio	<p>Metodoloxía que permite que os estudantes aprendan efectivamente a través da realización de actividades de carácter práctico, tales como demostracións, exercicios, experimentos e investigacións.</p> <p>Para adquirir as competencias específicas do título referenciadas nesta materia.</p>
Seminario	<p>Técnica de traballo en grupo que ten como finalidade o estudo intensivo dun tema. Caracterízase pola discusión, a participación, a elaboración de documentos e as conclusións ás que teñen que chegar todos os compoñentes do seminario.</p> <p>Para adquirir as competencias xenéricas do título referenciadas nesta materia.</p>
Proba mixta	<p>Proba para valorar os contidos teóricos a través de probas de ensaio (preguntas abertas de desenvolvemento) e probas obxectivas (preguntas de resposta múltiple, breve, de completar, ordenación, asociación e/ou discriminación). Segundo a natureza dos contidos poden aplicarse probas de ensaio ou probas obxectivas, illadamente.</p>
Traballos tutelados	<p>Metodoloxía deseñada para promover a aprendizaxe autónoma do alumnado, baixo tutela do profesor e en escenarios variados (académicos e profesionais). Está referida prioritariamente á aprendizaxe do como facer as cousas. Constitúe unha opción baseada na asunción polo alumnado da responsabilidade pola súa propia aprendizaxe.</p> <p>Este sistema de ensino baséase en dous elementos básicos: a aprendizaxe independente dos estudantes e o seguimento desa aprendizaxe polo profesor-titor.</p> <p>Para adquirir as competencias xenéricas, fundamentalmente, e específicas do título referenciadas nesta materia</p>

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	A atención personalizada farase mediante titorías personalizadas virtuais ou presenciais.

Avaliación

Metodoloxías	Competencias	Descrición	Cualificación
Prácticas de laboratorio	A2 A9 B3 C3 C8	Asistencia obrigatoria. Participación activa nas prácticas e Caderno de prácticas (15% da nota total)	15
Traballos tutelados	A1 C3 C8 C9	Traballos escritos realizados polo alumno a partir dun tema recomendado polo profesor ou presentación de artigos científicos de forma individual ou en grupo.	10
Proba mixta	A1 A9 B1	Exame escrito para valorar os contidos teóricos que consistirá en probas tipo ensaio e/ou obxectivas	75

Observacións avaliación

Sistemas de avaliación: Exame escrito da materia (75% da nota final). Traballos/presentacións (10%). Caderno de prácticas (15%). Sistemas de cualificación: Numérico desde o 0 ao 10, sendo 10 a máxima cualificación e 5 o aprobado. O sistema de cualificacións exprésase mediante cualificación numérica de acordo co establecido no art. 5 do Real Decreto 1125/2003 de 5 de setembro (BOE 18 de setembro), polo que se establece o sistema europeo de créditos e o sistema de cualificacións nas titulacións universitarias de carácter oficial e validez en todo o territorio nacional. Sistema de cualificacións: 0-4.9=Suspense 5-6.9=Aprobado 7-8.9=Notable 9-10=Sobresaliente 9-10 Matrícula de Honra (Graciable. Nos exames de Xullo manteranse as mesmas porcentaxes.

A realización fraudulenta das probas ou actividades de avaliación (copiar, plaxios...), implicará directamente a cualificación de suspense na materia da convocatoria correspondente.

Matrícula a tempo parcial: Recoméndase ao

alumnado nesta situación contactar o máis rapidamente posible co

profesorado de cara a estudar de maneira individualizada cada caso.

Fontes de información

Bibliografía básica	Berne RM, Levy MN. Fisiología . Ed. Elsevier España. Constanzo LS. Fisiología. Ed. Elsevier España. Guyton AC. Tratado de Fisiología Médica. Ed. Elsevier España. Fox SJ. Fisiología Humana. Ed. MacGraw-Hill. Silverthorn DU. Fisiología Humana. Ed. Panamericana. Stanfield CL. Principios de Fisiología Humana. Ed. Pearson. https://www.udc.es/g/biblioteca/recursos_informacion/libros_electronicos/libreria-pons_0001/
Bibliografía complementaria	- (). .

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Materias que continúan o temario

Observacións

1. Para axudar a conseguir unha contorna inmediata sustentable e cumprir cos obxectivos estratéxicos do Plan Green Campus da Facultade de Fisioterapia, os traballos documentais que se realicen nesta materia poderanse solicitar tanto en formato papel como virtual ou soporte informático. De realizarse en papel, seguiranse na medida do posible as seguintes recomendacións xerais:

- Non se utilizarán plásticos
 - Realizaranse impresións a dobre cara
 - Empregarase papel reciclado
 - Evitarase a realización de borradores
2. Facilitarase a plena integración do alumnado que por razón

físicas, sensoriais, psíquicas ou socioculturais, experimenten dificultades a un acceso axeitado, igualitario e proveitoso á vida universitaria; 3. Enténdese que o alumnado universitario ten que ter asumidas as capacidades lingüísticas en relación á expresión oral e escrita. Polo tanto, será primordial e levarase a cabo obrigatoriamente a corrección ortográfica (ortografía, acentuación e puntuación), gramatical e léxica nos traballos e exames realizados como condición imprescindible para superar a materia.

(*A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías